

Týždeň od 22. do 28. júla 2018

VEDENIE RANEJ CIRKVI (Sk 6 – 8)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Skutky 6 – 8

ZÁKLADNÝ TEXT

Božie slovo sa šírilo a počet učeníkov v Jeruzaleme mimoriadne rástol. Aj veľké množstvo kňazov poslušne prijalo vieru. (Sk 6,7)

Mnohí z tých, ktorí uverili v Krista na Turíce, boli helénski Židia pochádzajúci z rôznych oblastí grécko-rímskeho sveta a zdržujúci sa práve v Jeruzaleme (Sk 2,5.9–11). Napriek tomu, že to boli Židia, v mnohom sa líšili od judských Židov – nazývaných Hebreji (Sk 6,1). Najviditeľnejším rozdielom bolo, že nehovorili aramejsky, teda jazykom používaným v Judsku.

Medzi týmito dvomi skupinami Židov bolo mnoho kultúrnych a náboženských odlišností. Tým, že sa helénski Židia narodili prevažne v cudzine, neboli zakorenení v judských židovských tradíciách, alebo ich korene neboli také hlboké ako u Židov pochádzajúcich z Judska. Neboli až tak naviazaní na chrámové obrady a na tie časti Mojžišovho zákona, ktoré boli aplikovateľné len v izraelskej zemi.

Tým, že väčšinu svojho života žili v grécko-rímskom prostredí a boli v úzkom kontakte s pohanmi, prirodzene boli ochotnejší prijímať otvorený a prijímajúci charakter kresťanskej viery. Okrem iného to boli vo veľkej miere práve helenisti (kresťania zo Židov mimo Judska), koho si Boh použil na prinesenie evanjelia celému svetu.

USTANOVENIE SIEDMICH

¹V tých dňoch, keď rástol počet učeníkov, helenisti začali šomrať na Hebrejov, že pri každodennom obsluhovaní zanedbávajú ich vdovy. ²Dvanásť teda zvolali zhromaždenie učeníkov a povedali: Nepatrí sa, aby sme my opúšťali Božie slovo a obsluhovali pri stoloch. ³Preto si, bratia, vyhlíadnite spomedzi seba sedem osvedčených mužov, plných Ducha a múdrosti, ktorých ustanovíme na túto službu. ⁴My sa však budeme plne venovať modlitbe a službe Slova. ⁵Táto reč sa zapáčila celému zhromaždeniu; zvolili si Štefana, muža plného viery a Ducha Svätého, ďalej Filipa, Prochora, Nikanora, Timóna, Parmena a Mikuláša, prozelytu z Antiochie. ⁶Postavili ich pred apoštolov, modlili sa a kladli na nich ruky. (Sk 6,1–6)

Prečítaj si text Sk 6,1–6. Vlastnými slovami zhrň, aký problém sa v Jeruzaleme objavil a ako ho veriaci vyriešili. Aké riešenie nepoužili? Čo sa môžeš z ich postupu naučiť?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

„Dôvodom nespokojnosti bolo údajné zanedbávanie gréckych vdov pri každodennom rozdeľovaní podpory. Takáto nerovnosť by nezodpovedala Duchu evanjelia a satanovi sa teraz podarilo vzbudiť podozrenie. Bezodkladne bolo treba urobiť všetko pre to, aby sa odstránila každá príčina nespokojnosti a nepriateľ nemohol jasať vo svojom úsilí rozdeliť veriacich.“ (AA 88; SA 56)

Apoštoli na tento problém navrhli riešenie, aby si spomedzi seba vybrali siedmich mužov, ktorí budú „obsluhovať [gr. *diakoneó*] pri stoloch“ (Sk 6,2), kým apoštoli sa budú „plne venovať modlitbe a službe [gr. *diakonia*] Slova“ (Sk 6,4). Keďže slová obsluhovať a slúžiť majú rovnaký slovný základ (podobne v gréčtine *diakoneó* a *diakonia*), jediný skutočný rozdiel je medzi slovami „stoly“ v Sk 6,2 a „Slovo“ v Sk 6,4. Zdá sa, že spolu s prídavným menom „každodenný“ (Sk 6,1) poukazujú tieto slová na dve hlavné charakteristiky života ranej cirkvi: učenie („Slovo“) a spoločenstvo („stoly“), kde „stoly“ pozostávali zo spoločného jedla, z večere Pánovej a z modlitieb (Sk 2,42.46; 5,42).

Apoštoli ako vierohodní správcovia Ježišovho učenia sa venovali predovšetkým vyučovaniu a modlitbám, kým siedmi diakoni mali na starosti aktivity súvisiace so životom spoločenstva v niekoľkých domáciach „zboroch“. Diakoni však mali oveľa širšie úlohy než tejto služobnosti rozumieme dnes. Boli akýmisi vedúcimi celého cirkevného spoločenstva.

Kandidáti na „pozíciu“ diakona mali spĺňať určité morálne, duchovné a praktické predpoklady: mali to byť ľudia s dobrou povestou, naplnení Svätým Duchom a múdrosťou. Spoločenstvo si spomedzi seba vybralo siedmich, ktorých potom ustanovili do služby tak, že sa za nich pomodlili a kladli na nich ruky. Zdá sa, že tento „obrad“ bol akýmsi verejným uvedením do služby a zverením danej zodpovednosti.

- Roztržka sa môže objaviť veľmi rýchlo. Čo môžeš ty sám urobiť na zachovanie pokoja alebo na jeho nové nastolenie? Prečo môže byť nebezpečné sústrediť sa len na naše poslanie a prehliadať spory, ktoré pri jeho naplňaní vznikajú?

APLIKÁCIA

ŠTEFANOVA SLUŽBA

⁸Štefan, plný milosti a sily, konal medzi ľuďmi veľké zázraky a znamenia. ⁹Tu povstali proti nemu niektorí z takzvanej synagógy Libertíncov, Cyrénčanov a Alexandrijčanov, ako aj tých, čo boli z Cilície a Ázie. Hádali sa so Štefanom, ¹⁰ale nevládali odporovať múdrosti a Duchu, ktorým hovoril. ¹¹Vtedy naviedli mužov, ktorí hovorili: Počuli sme ho rozprávať rúhavé reči proti Mojžišovi a proti Bohu. ¹²Pobúrili ľud, starších a zákonníkov, potom k nemu pristúpili, zmocnili sa ho a odviedli ho pred veľradu. ¹³Postavili falošných svedkov, ktorí hovorili: Tento človek neprestajne hovorí proti tomuto svätému miestu a proti zákonu. ¹⁴Počuli sme ho totiž ako povedal, že Ježiš Nazaretský zbúra toto miesto a zmení ustanovenia, ktoré nám dal Mojžiš. ¹⁵Všetci, čo sedeli vo veľrade, naňho uprene pozerali a videli, že jeho tvár je ako tvár anjela. (Sk 6,8–15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Novému spoločenstvu sa podarilo vyriešiť spor, ktorý vznikol medzi veriacimi rôzneho pôvodu a s rôznou náboženskou skúsenosťou. Výsledkom bolo, že sa evanjelium „šírilo a počet učeníkov v Jeruzaleme mimoriadne rástol“ (Sk 6,7). Proti takémuto rastúcemu hnutiu sa postavili na odpor rôzne skupiny ľudí. Lukášov záznam v Skutkoch sa v tejto časti zameriava na Štefana, ktorého Duch obdaril mimoriadnymi darmi.

Prečítaj si text Sk 6,8–15. Čo sa z týchto veršov dozvedáš o Štefanovi, o jeho viere a charaktere? Ktoré myšlienky zo Štefanovho kázania rozzúrili jeho protivníkov?

Štefan bol helénsky Žid, a preto kázal evanjelium v helénskych synagógach v Jeruzaleme. Takýchto synagóg bolo v meste niekoľko. Verš Sk 6,9 hovorí pravdepodobne o dvoch z nich – jedna mohla patriť prisťahovalcom (grécky termín „libertínci“ označuje bývalých otrokov a ich potomkov) z juhu (z Cyrény a Alexandrie) a jedna prisťahovalcom zo severu (z Cilície a Ázie).

Ústredným problémom celého sporu bola nepochybne osoba Ježiša Krista. Obvinenia proti Štefanovi naznačujú, ako prijímali a ako si vysvetľovali jeho posolstvo helénski Židia. Štefana obvinili z rúhania proti Mojžišovi a proti Bohu – teda voči zákonu a chrámu. A hoci ho v niektorých bodoch mohli zle pochopiť – alebo jeho slová zámerne prekrútili – a naviedli proti nemu falošných svedkov, obvinenia nemuseli byť úplne vymyslené (podobne ako v Ježišovom prípade; pozri Mar 14,58 a Ján 2,19). Štefan však jasne pred veľradou obvinil svojich odporcov z toho, že ich uctievanie chrámu je modloslužbou (pozri Sk 7,48). Ukázal tak, že rozumie hlbšiemu zmyslu Ježišovej smrti – minimálne vo vzťahu k chrámu a obetnej službe.

Inými slovami, hoci mnohí židovskí veriaci pochádzajúci z Judska boli veľmi silno naviazaní na chrám a obetovanie (pozri Sk 3,1; 15,1.5; 21,17–24) a bolo pre nich ťažké už len pomyslieť na to, že by sa malo prestať obetovať (pozri Gal 5,2–4; Heb 5,11–14), Štefan a pravdepodobne aj ďalší kresťania pochádzajúci z helénskej časti židovstva pravdepodobne veľmi rýchlo pochopili, že Ježišova smrť znamenala koniec celého chrámového systému.

APLIKÁCIA

- **Prečo musíme byť opatrní, aby sme neboli takí „zabetónovaní“ v našom uvažovaní, že neuvidíme príchod nového svetla? Ako sa dá predchádzať takémuto postoju?**

ŠTEFAN PRED VEĽRADOU

⁴⁸Najvyšší neprebýva v domoch vytvorených rukou, ako hovorí prorok:

⁴⁹Nebo je mojím trónom a zem podnožkou mojich nôh. Akýže mi postavíte dom, hovorí Pán, kde je nejaké miesto pre môj odpočinok? ⁵⁰Neurobila to azda všetko moja ruka? ⁵¹Vy tvrdošíjní s neobrezanými srdcami aj ušami, vy vždy odporujete Duchu Svätému; tak isto ako vaši otcovia. ⁵²Ktorého proroka vaši otcovia neprenasledovali? Zabili aj tých, čo predpovedali príchod Spravodlivého. Ale teraz ste sa jeho zradcami a vrahmi stali vy, ⁵³ktorí ste prijali zákon prostredníctvom anjelov, no nezachovali ste ho. (Sk 7,48–53)

Prečítaj si text Sk 7,1–53. Čo ťa najviac zaujalo na Štefanovej odpovedi jeho žalobcom a sudcom? Ktoré jeho vyjadrenia ťa prekvapili? Čo by si povedal inak?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Obvinenia vznesené proti Štefanovi viedli k jeho uväzneniu a súdu pred veľradou. Podľa židovskej tradície boli Zákon a služba v chráme dva z troch pilierov, na ktorých spočíva svet – tretím boli dobré skutky. Už len náznak, že význam obradov nariadených v Tóre pominul, vnímali ako útok na to, čo v judaizme považovali za najsvätejšie. Práve preto Štefana obžalovali z rúhania (Sk 6,11). Už samotná skutočnosť, že Štefanova reakcia je najdlhšou rečou v knihe Skutky, naznačuje jej dôležitosť. A hoci sa nám na prvý pohľad môže javiť ako nudné a nezaujímavé opakovanie dejín Izraela, musíme Štefanovu reč chápať v kontexte Starej zmluvy. Okrem toho musíme vnímať, že Štefanov spôsob reči je podobný prorokom, ktorí ako náboženský reformátori vyzývali Izraelitov, aby sa vrátili k požiadavkám zmluvy, ktorú s nimi uzavrel Hospodin. Niekedy pritom používali hebrejský výraz *rīb*, ktorého najlepší preklad by znel „zmluvný súdny spor“ (Roh: „pravota“). Vyjadruje myšlienku, že Boh žaluje svoj ľud, ktorý zlyháva v dodržiavaní podmienok zmluvy.

V texte Mich 6,1,2 sa napríklad výraz *rīb* vyskytuje trikrát. Potom Micheáš pripomína zmluvu zo Sinaja (2Moj 20–23) a opakuje ľuďom veľké skutky, ktoré pre nich Boh vykonal (Mich 6,3–5), poukazuje na požiadavky zmluvy a ich porušenie (Mich 6,6–12) a napokon hovorí o treste za prestúpenie zmluvy (Mich 6,13–16).

Z podobného konceptu pravdepodobne vychádzal aj Štefan vo svojej reči. Keď ho vyzvali, aby vysvetlil svoje konanie, vôbec sa nepokúšal vyvrátiť obvinenia ani brániť svoju vieru. Namiesto toho, podobne ako starovekí proroci, odvážne a nahlas zvestoval proti Izraelu Boží *rīb*. Jeho dlhé pripomínanie Božieho vzťahu s Izraelom v minulosti malo poukázať na ich nevďačnosť a neposlušnosť.

Vo veršoch Sk 7,51–53 už Štefan nie je obžalovaným, ale Božím prorockým žalobcom, ktorý voči vodcom izraelského národa ohlasuje Božiu súdnu žalobu vychádzajúcu zo zmluvy. Ak boli ich otcovia vinní z vraždenia prorokov, potom vina jeho poslucháčov bola ešte väčšia. Zmena z „naši otcovia“ (Sk 7,11.19.38.44.45) na „vaši otcovia“ (Sk 7,51) je dôležitá: Štefan sa prestal stoťožovať so svojím ľudom a veľmi rázne sa postavil na Ježišovu stranu. Cena za tento postoj bola obrovská. Napriek tomu sa v jeho slovách neobjavuje ani náznak strachu alebo ľútosti.

- Kedy si sa naposledy musel jasne a rozhodne postaviť na Ježišovu stranu? Urobil si to, alebo si zaujal nejasný, váhavý postoj? V ktorých oblastiach si potrebuješ ujasniť svoje priority a svoju ochotu stáť na strane pravdy?

APLIKÁCIA

UKAMEŇOVANIE ŠTEFANA A NEBESKÝ SÚD

⁵⁵Ale on [Štefan], plný Ducha Svätého, uprene sa zahľadel na nebo, videl Božiu slávu a Ježiša stáť po pravici Boha. ⁵⁶a povedal: Hľa, vidím otvorené nebo a Syna človeka stáť po pravici Boha. ⁵⁷Tu skríkli mohutným hlasom, zapchávali si uši a súhlasne sa vrhli na neho. ⁵⁸Vyhnnali ho za mesto a kameňovali ho. Svedkovia si odložili šaty k nohám mládenca, ktorý sa volal Šavol. ⁵⁹A kameňovali Štefana, ktorý sa modlil: Pane Ježišu, prijmi môjho ducha. ⁶⁰Potom si klakol a zvolal silným hlasom: Pane, nezapočítaj im tento hriech. Keď to povedal, zomrel. (Sk 7,55–60)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Keďže prorok je niekto, kto hovorí v Božom mene, Štefan sa stal prorokom vo chvíli, keď vynášal Boží *rič* proti Izraelu. Jeho prorocká služba však bola veľmi krátka.

Prečítaj si text Sk 7,55.56. Ako rozumieš Štefanovmu videniu? Akým spôsobom podľa teba ovplyvnilo samotného Štefana?

„Len čo to Štefan dopovedal, v sále nastalo pobúrenie. Keď Krista spájal s proctvami a hovoril o chráme, kňaz si s predstieranou rozhorčenosťou roztrhol rúcho. Tento čin bol Štefanovi znamením, že ho čoskoro navždy umlčia. Videl, aký odpor podnietili jeho slová a vedel, že vydal svoje posledné svedectvo. Hoci bol len v polovici svojho prejavu, náhle ho zakončil.“ (AA 100; SA 63)

V čase, keď Štefan stál pred židovskými vodcami a vyslovoval proti nim Boží súd, Ježiš stál v nebeskej súdnej sieni – teda v nebeskej svätyni, vedľa nebeského Otca (Sk 7,55.56). Tento obraz je znamením, že súd, ktorý sa odohrával na Zemi, bol vlastne vyjadrením skutočného súdu, ktorý sa uskutoční v nebesiach. Boh bude súdiť falošných učiteľov a vodcov vyvoleného národa.

Za zmienku stojí aj skutočnosť, že v Štefanovej reči chýbala akákoľvek výzva na pokánie, ktorá bola bežná pri predchádzajúcich kázaniach apoštolov v knihe Skutky (pozri Sk 2,38; 3,19; 5,31). Božia vláda v Izraeli sa blížila ku koncu. Božia ponuka spasenia už nebude prichádzať k svetu výhradne prostredníctvom vyvoleného národa (ako to Boh sľúbil Abrahámovi – pozri 1Moj 12,3; 18,18; 22,18), ale prostredníctvom Ježišových nasledovníkov – Židov aj pohanov, ktorí mali teraz opustiť Jeruzalem a zvestovať evanjelium celému svetu (Sk 1,8).

Prečítaj si text Sk 7,57–8,2. Ako na teba pôsobia udalosti spojené so Štefanovou smrťou?

Ukameňovanie bolo trestom za rúhanie (3Moj 24,14), hoci z Lukášovho záznamu nie je úplne jasné, či bol Štefan právoplatne odsúdený, alebo jednoducho zlynčovaný sfanatizovaným davom. V každom prípade ide o prvý zaznamenaný prípad Ježišovho nasledovníka, ktorý bol zabitý pre svoju vieru. Skutočnosť, že svedkovia si položili svoje šaty k Saulovým nohám naznačuje, že patril k vodcom Štefanových protivníkov. Keď sa Štefan modlil za svojich katov, modlil sa vlastne aj za Saula. Niečo také mohol urobiť len človek s mimoriadnym charakterom a neochvejnou vierou. Ide o mocný prejav skutočnosti, že v jeho živote pôsobil Kristus (pozri aj Luk 23,34).

APLIKÁCIA

- Ako by si reagoval, keby ti niekto povedal, že všetci kresťania sú hlupáci? Čo by si urobil, keby sa ti pre tvoju vieru vysmial? Prečo je komplikované modliť sa za svojich nepriateľov?

ZAČIATOK ŠÍRENIA EVANJELIA

¹Šavol schvaľoval, že ho zabili. V ten deň sa začalo veľké prenasledovanie cirkvi v Jeruzaleme a všetci, okrem apoštolov, sa rozprchli po krajoch Judska a Samárie. ²Štefana pochovali zbožní muži a veľmi za ním plakali. ³Šavol však ničil cirkev; chodil po domoch, odvláčil mužov i ženy a vrhal ich do žálára. ⁴Tí, ktorých rozohnali, rozšli sa po okolí a hlásali slovo evanjelia. ⁵Filip zišiel do mesta Samárie a ohlasoval im Krista. ⁶Zástupy pozorne sledovali, čo Filip hovorí, keď jednomyselne počúvali a videli znamenia, ktoré robil. ⁷Ved' z mnohých posadnutých vychádzali s veľkým krikom nečistí duchovia, mnohí ochrnutí a chromí boli uzdravení. ⁸A v tom meste zavládla veľká radosť. (Sk 8,1–8)

Štefanova smrť odštartovala masívne prenasledovanie Ježišových nasledovníkov v Jeruzaleme. Podnecovala ho rovnaká skupina ľudí, ktorí boli zodpovední za Štefanovu smrť. Viedol ich Saul, ktorý spôsoboval cirkvi nemalé škody (Sk 8,3; 26,10). Prenasledovanie však so sebou prinieslo aj určité pozitívum.

Veriaci, ktorí ušli z Jeruzalema, šíрили evanjelium po Judsku a Samárii – presne tak, ako to svojim učeníkom prikázal Ježiš (Sk 1,8). Skutočnosť, že apoštoli najprv zostali v Jeruzaleme (Sk 8,1), ukazuje na ich odvahu a túžbu naplniť poverenie byť „svedkami v Jeruzaleme“ (Sk 1,8).

Úvodné verše ôsmej kapitoly opisujú začiatok misijnej činnosti mimo Jeruzalema. Výsledkom bola „veľká radosť“ medzi obrátenými a v cirkvi (v. 8). Čo bolo príčinou tejto radosti? Čo prináša radosť tebe, tvojmu zborovému spoločenstvu a tvojmu okoliu?

Samaritáni boli len akísi „poloviční Izraeliti“ – a to dokonca aj v náboženskom zmysle. Verili v jedného Boha, prijímali Tóru (päť Mojžišových kníh), praktizovali obriezku a očakávali Mesiáša. Židia však vierou a náboženstvom Samaritánov pohrdali. Považovali ich za skazených a nedokázali si predstaviť, že by aj oni mali podiel na Božích požehnaníach, ktoré Izraelitom garantovala zmluva s Hospodinom.

Neočakávané obrátenie Samaritánov ohromilo cirkev v Jeruzaleme, takže apoštoli vyslali do Samárie Petra a Jána, aby celú vec posúdili. Zdá sa, že Boh zdržiaval zostúpenie Ducha až do príchodu Petra a Jána (Sk 8,14–17) z toho dôvodu, aby apoštolov presvedčil, že aj Samaritánov majú prijať za plnoprávných členov spoločenstva viery (pozri aj Sk 11,1–18).

Samaritánmi sa to však neskončilo. Práve naopak! Text v Sk 8,26–39 zaznamenáva príbeh Filipa a etiópskeho eunucha, ktorý sa po hlbšom pochopení biblického posolstva rozhodol pre krst. „Rozkázal zastaviť voz a obaja, Filip aj eunuch, vstúpili do vody a Filip eunucha pokrstil.“ (Sk 8,38)

Najprv to teda boli Samaritáni a teraz aj Etiópan, ktorý bol na ceste do Jeruzalema, ale teraz sa uberal do svojho domova. Evanjelium hneď od začiatku prekračuje hranice Izraela a prúdi do okolitého sveta – presne podľa predpovede. To všetko však bol ešte stále len začiatok. Čoskoro títo veriaci budú putovať z Jeruzalema do celého známeho sveta, aby kázali nádhernú správu o smrti Ježiša, ktorý zaplatil za hriechy ľudí a teraz každému a všade ponúka nádej záchrany.

- **Prenasledovanie kresťanov v Jeruzaleme bolo určite niečím nedobрым a bolestivým. Paradoxne však posunulo cirkev ďalej a prinieslo mnoho požehnaní veriacim aj „pohanom“. Pravdepodobne aj v tvojom živote už Boh dopustil niečo negatívne a bolestné, čo nakoniec svojou mocou premenil na požehnanie pre teba a pre druhých. Čo to bolo? Ako si túto situáciu vnímal s odstupom času?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Prenasledovanie, ktoré postihlo jeruzalemský zbor, ešte viac podnietilo evanjelizačné snahy. Hlásanie Božieho slova sprevádzal taký úspech, že vznikla obava, aby učeníci nezostávali v Jeruzaleme pridlhho a nezanedbali Spasiteľov príkaz ísť do celého sveta. Akoby pozabudli, že silu na odpor voči zlu možno najskôr získať výbojnou službou a nazdávali sa, že najdôležitejšie je chrániť jeruzalemský cirkevný zbor pred útokmi nepriateľa. Namiesto toho, aby obrátených členov učili hlásať evanjelium tým, ktorí ho ešte nepočuli, hrozilo im nebezpečenstvo, že sa s dosiahnutými výsledkami uspokoja. Boh však dopustil prenasledovanie, ktoré malo jeho poslov rozptýliť do okolitých krajov, kde mohli misijne pracovať. Následkom prenasledovania sa veriaci z Jeruzalema rozišli na všetky strany a všade zvestovali slovo evanjelia (Sk 8,4).“ (AA 105; SA 67)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Pozorne si prečítajte uvedený citát z knihy Skutky apoštolov o nebezpečenstve, ktorému bola raná cirkev vystavená v súvislosti s úspešným zvestovaním evanjelia v Jeruzaleme. Aj tento text je svedectvom o tom, že napriek populárnym názorom o odmietnutí Krista veľmi veľa Židov prijalo Ježiša ako Mesiáša. Čo z uvedeného citátu môže byť veľmi dôležitým posolstvom pre nás dnes? Podľa čoho si môžeme byť istí, že sa nechytíme do podobnej pasce ako učeníci a budeme sa usilovať chrániť to, čo máme, namiesto toho, aby sme si plnili svoju skutočnú úlohu – získavali pre evanjelium ľudí okolo nás?
2. V čase vzniku cirkvi boli vzťahy medzi Židmi a Samaritánmi poznačené stáročným nepriateľstvom. Čo sa môžeme naučiť z toho, že Filip – pravdepodobne Žid – priniesol svedectvo o Ježišovi do Samárie? Ani naša cirkev nie je imúnna voči rôznym kultúrnym a etnickým predsudkom. Čo sa môžeme naučiť z Kristovho kríža o tom, že pred Bohom sme si všetci rovní? Čo sa môžeme naučiť z univerzálnosti Kristovej smrti o nekonečnej hodnote každého človeka?
3. Ako pristúpil Filip k Etiópčanovi (Sk 8,27–30)? Ako sa môžeme stať otvorenejšími pre príležitosti zvestovať evanjelium iným?
4. Ktoré princípy alebo skutočnosti z textu Sk 6–8 nám môžu pomôcť efektívnejšie naplniť poslanie cirkvi?